

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027-2028 / Laadintaohjeet

Khall 17.06.2025 § 145
4/02.02.02/2025

Valmistelija

Talous- ja hallintojohtaja Sari Nissilä

Kuntalain 110 §:n (410/2015) mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve kateetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 26.9.2022 § 72 päivitetyn asiakirjan Pyhäjärven kaupunkistrategia 2030. Pyhäjärven uusi strategia ulottuu vuoteen 2030 saakka. Strategia perustuu valmisteluprosessin kautta tunnistettuihin tulevaisuuden muutostekijöihin ja sisältää Pyhäjärven kehittämisen pitkän aikavälin tahtotilan, johon yhteisesti sitoudutaan. Valmistelussa on hyödynnetty kaupunginvaltuuston strategiakyselyä, kuntalaiskyselyä, järjestökyselyä sekä hyvinvointikyselyä.

Pyhäjärven strategian 2030 strategisiksi painopisteiksi on valittu:

1. Infra, osaaminen, saavutettavuus
2. Elinvoima ja hyvinvointi
3. Vahva ja mahdollistava kaupunki
4. Yhteistyö ja vuorovaikutus

Talousarviovalmistelussa otetaan huomioon strategian päivittämiseen liittyvät muutokset. Taloussuunnitelma laaditaan talousarvion kanssa samanaikaisesti, joten vuosi 2026 on samalla talousarviovuosi ja taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Valtuusto hyväksyy talousarviossa toimielimille tehtäväkohtaiset toiminnalliset tavoitteet, sitovat määrärahat, tuloarviot ja tunnusluvut. Tavoitteet johdetaan Pyhäjärven kaupunkistrategiasta 2030. Tavoitteiden ja mittarien laadinnassa on tehtävä jatkuvaa arviointia siitä, ovatko tavoitteet ja mittarit selkeitä ja ajantasaisia.

Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio otetaan bruttomääräisenä. Kaupunginhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat.

Talousarvion laadinnassa on noudatettava Suomen Kuntaliiton päivitettyä Kuntien ja Kuntayhtymien talousarvion laatimissuositusta.

Talouden tasapainottamisen yhteydessä päätetyt toimenpiteet otetaan huomioon talousarviovuoden 2026 sekä taloussuunnitelmavuosien 2027 - 2028 laadinnassa.

Pyhäjärven kaupungin vuoden 2024 tilinpäätöksen kumulatiivinen alijäämä on noin -1,4 M€. Poistoeron määrä tilinpäätöksessä 2024 on 4,5 M€. Kaupungin katettavaa alijäämää määriteltäessä taseeseen merkitty poistoero huomioidaan alijäämää pienentävänä eränä, koska se on luonteeltaan tuloksen käsittelyerä. Taloussuunnitelmakauden talouden tasapainoon vaikuttaa merkittävästi kuntaan kohdistuvat energiakäänteen hankkeiden kautta saatavat kiinteistöverotulot. Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Tästä johtuen toimialueet laativat taloussuunnitelmat myös vuosille 2029 ja 2030.

Tulevina vuosina on kuitenkin nähtävissä verotulopohjan kasvaminen, joka pohjautuu energiakäänteeseen. Energiakäänteen talousvaikutuksien myötä voimakkaasti kohentuva kaupungin taloudellinen tilanne antaa Pyhäjärven kaupungille mahdollisuuden parantaa palvelujaan ja palveluinfraansa, eli pitämään kilpailukyvystään huolta ja jopa lisäämään kilpailuetujaan. Tämä on rakennemuutoksen hallinnan kannalta äärimmäisen tärkeää ja luo pohjan uskottavalle myönteiselle kehityspolulle.

Toimintatuotot

Talousarviovalmistelun yhteydessä toimielimet käyvät läpi maksut ja taksat, jotka tarkistetaan yleisen kustannustason kehitystä tai lainsäädännön enimmäistasoa vastaaviksi. Uudet käyttö- ja palvelumaksut valmistellaan ja esitetään talousarvion laadinnan yhteydessä.

Toimintakulut

Pyhäjärven kaupungin talousarvion 2026 laadinnassa lähdetään siitä, että aikaisemmin päätetyt sekä valmistelussa olevat tasapainottamiseen liittyvät toimenpiteet laitetaan täytäntöön talousarviota ja taloussuunnitelmaa laadittaessa. Käyttötalouden uudet menoesitykset on esitettävä sisältäen perustelut ja taloussuunnitelmat.

Verotulot

Talousarviovalmistelu on rakennettu nykyisiin veroprosentteihin perustuen.

Arvio kunnallisverotuloista vuodelle 2026 on 7,70 M€ tuloveroprosentin ollessa 9,10 %. Arvio yhteisöverotuloista vuodelle 2026 on 0,95 M€ sekä arvio kiinteistöverotuloista vuodelle 2026 on 1,99 M€.

Valtionosuudet

Kunnan valtionosuusrahoitus koostuu peruspalvelujen valtionosuudesta sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta.

Arvio valtionosuuksista vuodelle 2026 on 4,4 M€. Vuoden 2025 valtionosuuslaskelmissa on huomioitu TE-palveluiden siirtyminen kuntiin. Valtionosuuslaskelmat tarkentuvat syksyn aikana. Lopulliset päätökset vuoden 2026 valtionosuuksista saadaan vuoden 2025 lopussa.

Investoinnit

Vuoden 2026 investointeihin käytetään nettomääräisesti noin 4,7 M€:a. Suurimpana investointikohteena on hyvinvointitalon uudishanke.

Konserni

Kuntalain mukaan tytäryhteisöön kohdistuvalla omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Talousarviossa ja -suunnitelmassa esitetään omana kokonaisuutenaan kuntakonsernin kannalta olennaisia tulevia tapahtumia ja niiden taloudellisia vaikutuksia. Tällaisia voivat olla konserniyhteisöjen investoinnit, yhtiöjärjestelyt, myönnettävät ja realisoituvat takaukset ja muut vastuut ja velvoitteet.

Tytäryhtiöille annetaan valmisteluvastuu tavoitteiden johtamisesta Pyhäjärven kaupunkistrategiasta 2030.

Valmistelun aikataulu

Kaupunginhallitus linjaa talousarvion laadintaohjeet 17.6.2025.

Toimialueet antavat ehdotukset talousarvioksi ja taloussuunnitelmaksi syyskuun aikana 30.9.2025 mennessä. Johtoryhmä käy läpi talousarviot ja -suunnitelmat ennen lautakuntakäsittelyä.

Johtoryhmän ja kaupunginhallituksen talousarviovalmisteluun varataan aikaa lokakuun ja marraskuun aikana.

Kaupunginvaltuusto päättää veroprosenteista viimeistään lokakuun lopussa. Kiinteistöverolain mukaan kunnan tulee ilmoittaa kiinteistöveroprosentit Verohallinnolle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17. päivänä.

Kaupunginhallitus antaa esityksen kaupunginvaltuustolle talousarviosta 2026 sekä vuosien 2027 – 2028 taloussuunnitelmasta 24.11.2025. Kaupunginvaltuusto päättää vuoden 2026 talousarviosta ja vuosien 2027 – 2028 taloussuunnitelmasta joulukuussa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kiviniemi Henrik

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä talousarvion perusteet vuodelle 2026 sekä esityksen taloussuunnitelman perusteista vuosille 2027 – 2028 lähtökohtana löytää merkittäviä toiminnallisia ja rakenteellisia muutoksia ja kustannussäästöjä, jotka edesauttavat Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainon saavuttamista vuosien 2026 - 2030 aikana. Laadintaohjeet on valmisteltu kaupunkistrategian mukaisesti itsenäisen Pyhäjärven näkökulmasta, jossa kaupunki omalla elinvoimatyöllään tuo hyvinvointia asukkailleen. Samalla talousarvion tulee kuitenkin täyttää kuntalain 110 §:n

mukainen tasapainovaatimus, jota viime vuosien talousarvioissa ei ole pystytty saavuttamaan. Talouden tasapainottamista jatketaan ja tasapainottamisohjelman yhteydessä päätetyt toimenpiteet otetaan huomioon talousarviovuoden 2026 sekä taloussuunnitelmavuosien 2027 - 2028 laadinnassa. Vuoden 2026 investointeihin käytetään nettomääräisesti noin 4,7 M€:a.

Päätös

Talous- ja hallintojohtaja Sari Nissilä oli paikalla asiantuntijana. Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen. Sari Nissilä poistui kokouksesta klo 18.33.